Vehhabîlik ya erir, ya itidâle gelir

Vehhâbîlik az bir fırkadır. Koca âlem-i İslâmın havz-ı kebîri içinde ya erir, ya îtidâle gelir; çünkü menbâı hâriçte değil ki, âlem-i İslâmı bulandırsın. Menbâı hariçte olsaydı, çok düşündürecekti...

Hem meselâ, Vehhâbiler ve Hâricîler ise, nusûs-u Şeriate ve sarîh-i âyâta ve zevâhir-i ehâdise istinad ederek hâlis Tevhîde münâfi ve sanemperestliği îmâ edecek her şeyi reddetmekliği kâide tutmuşlar. Fakat, birinci nüktedeki üç esasta beyân edilen sebepler cihetinden gelen menfî garazlar, onları haktan çevirip, dalalete saptırmış ki, ifrat derecesinde tahribât yapıyorlar. Ve hâkezâ, Cebriye olsun, Mûtezile olsun, hangi fırka olursa olsun, böyle bir hakîkati, mesleğinde görüp, onunla aldanıp, sonra dalâlete saplanır.

Her ne ise... Her bâtıl bir mesleğin herbir ciheti bâtıl olmak lâzım olmadığı gibi, herbir hak mesleğin dahi herbir ciheti hak olmak lâzım değildir. Bu binâen, sâdattan olan şerif-i Mekke, Ehl-i Sünnet ve Cemaatten iken, zaaf gösterip, İngiliz siyasetinin Haremeyn-i Şerifeyne müstebidâne girmesine meydan verdi. Nass-ı âyetle küffârın girmesini kabul etmeyen Haremeyn-i Şerifeyni, İngiliz siyasetinin, âlem-i İslâmı aldatacak bir sûrette, merkez-i siyâsiyesi hükmüne getirmesine yol verdiğinden, ehl-i bid'attan olan Vehhâbîler, hariçten medâr-ı istinad aramayarak, filcümle nimmüstakil bir siyaset-i İslâmiye takip ettiklerinden, şu cihette haklı olarak o gibi Ehl-i Sünnete galebe ettiler denilebilir.

Dördüncü Nükte

Esbab tahtında vücuda gelen hâdiseler, o esbâbın hâlis malı değil. Belki asıl o hâdisenin hakîki sahibi kaderdir. Kader ise hikmet-i İlâhiye ile hükmeder. Öyle ise, bu Vehhâbi hâdisesine yalnız Vehhâbilerin Ehl-i Sünnete karşı müfritâne bir tecavüzü nazarıyla bakmayacağız. Belki Ehl-i Sünnet, bir sû-i hareketiyle kadere fetvâ vermiş ki, Vehhâbileri Ehl-i Sünnete taslît etmiş. Vehhâbiler zulmeder; çünkü, hem çok müfritâne, hem intikamkârâne, hem Haricîlik nâmına ettikleri için, cinâyet ediyorlar.

Fakat, kader-i İlâhî, üç sebebe binâen adâlet eder:
Birincisi: Hadîs-i sahîh ile sabit olan ziyâret-i kubûr ve makberistana hürmet-i şer'iye sû-i istimâl edildi, gayr-i meşrû hâdiseler zuhura geldi. Husûsan evliyâların makberlerine karşı hürmet ise, mânâ-yı harfî cihetiyle kalmadı, mânâ-yı ismî derecesine çıktı. Yani, sırf Cenâb-ı Hak hesâbına makbul bir abdi olduğuna ve şefaatine ve mânevî duâsına mazhar olmak için olan meşrû hürmetten ziyâde; o kabir sahibini âdetâ sahib-i tasarruf ve kendi kendine medet verecek bir kudret sahibi tasavvur edip, âmiyâne, câhilâne takdîs edildi. Hattâ o dereceye varmış ki, namaz kılmayanlar, o mâruf ve meşhur türbelere kurban kesip, ona yalvarıyordu. İşte bu müfritâne hâl, kadere fetvâ verdi ki, o muharribi onlara musallat etsin. Fakat, o muharrib dahi, onları tâdil etmek ve ifratlarını kırmak lâzım gelirken, öyle yapmayıp, bilâkis o da tefrit edip köküyle kesmeye başladı. Elbette, "Zalim, Allah'ın kılıcıdır; onunla başkalarına ceza verir, sonra da döner onun cezasını verir." kâidesine mazhar olur. Onlar da sonra cezasını bulurlar.
İkincisi: Şu asırda maddî fikir galebe çalmış. Esbâb-ı zâhiriye, hakîki telâkkî ediliyor. İnsanlar esbâba yapışıyor. Eğer esbâb-ı zâhiriye bir âyine hükmünden çıkıp nazar-ı dikkati kendisine celb etse, tevhîd-i hakîkîye münâfî olur. İşte, şu gâfil maddî asırdaki insanlar, mütedeyyin de olsa, esbâba fazla sarılmalarına hikmet-i şer'iye müsaade etmiyor. İşte buna binâen, evliyânın ve eâzım-ı İslâmiyenin türbelerine birer mukaddes ziyâretgâh nazarıyla bakmak, o hikmet-i şer'iyeye şu zamanda pek muvâfık düşmediğinden, kader-i İlâhî onu tâdil etmek istedi ki, bunları musallat etti.
Üçüncüsü: Şu asırda enâniyet o derece dizgini eline almış ki, çok insanlar birer küçük Firavun ve birer küçük Nemrud hükmüne geçmişler. İşte ehl-i gaflet ve ehl-i dalâlet ve bu mağrur ehl-i enâniyet nazarında kıyâs-ı binnefs olarak, eâzım-ı İslâmiyenin nâmdarlarını, hâşâ enâniyetle ittiham ettiklerinden, hem o ehl-i gaflet ve dalâlet kendileri Allah'ı tanımadıkları için, çok şeylere, çok zâtlara birer nevî rubûbiyet tahayyül ettikleri bir hengâmda ve sanemperestliğin, başka bir nevi olan heykelperestlerin ve sûretperestlerin gâyet müthiş bir riyâkârlık mânâsında olan şan ve şeref peşinde koştukları bir zamanda, eâzım-ı İslâmiyenin türbelerine câhilâne ve müfritâne bir sûrette avâmların takdîs derecesinde hürmetleri, elbette hikmet-i şer'iye noktasında kader münâsip görmedi ki; bu muharribleri Ehl-i Sünnete taslît etti. Onlarla tâdil edecek.
Fakat Vehhâbilerin seyyiât ve tahribâtlarıyla beraber, medâr-ı şükran bir cihetleri var ki, o çok mühimdir. Belki onların tahripkârâne olan seyyiâtlarına mukâbil o cihettir ki, onları şimdilik muvaffak ediyor.
O cihet de şudur ki: Namaza çok dikkat ediyorlar. Şeriatın ahkâmına tatbîk-ı harekete çalışıyorlar. Başkaları gibi lâkaydlık etmiyorlar. Güyâ dînin taassubu nâmına tecâvüz ediyorlar. Başkaları gibi dînin ehemmiyetsizliğine binâen şeâir-i dîniyeyi tahrip etmiyorlar. Hem, Vehhâbilik az bir fırkadır. Koca âlem-i İslâmın havz-ı kebîri içinde ya erir, ya îtidâle gelir; çünkü menbâı hâriçte değil ki, âlem-i İslâmı bulandırsın. Menbâı hariçte olsaydı, çok düşündürecekti...
(Vehhâbîlik Bahsinin sonu) Mektubat, s. 620, eski s. 355